

reputats-top-5-sudovikh-rshen. [in Ukr.].

11. Niemets, Y. Yak subyektu hospodaryuvannya zakhystyty dilovu reputatsiyu vid posyahan [How to protect business reputation from encroachments as a business entity]. *Zakon i Biznes*. URL : <https://zib.com.ua/ua/140849.html>. [in Ukr.].

12. Tsyvilna sprava № 2-119/11. Provadzhennya № 2/518/181/2016 [Civil case No. 2-119/11. Proceedings № 2/518/181/2016]. Shyryayivskyy rayonnyy sud Odeskoyi oblasti. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/61146412>. [in Ukr.].

13. Yunin, O. S. (2020). Motyv yak oznaka subiektyvnoi storony skladu kryminalnoho pravoporusheniia [The motive like a mental element a crime]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatomoho prava*. Vyp. 3–2, pp. 214–219. [in Ukr.].

ABSTRACT

Maksym Pochtovi. Criminal-legal protection of the honor and dignity of the person in the legislation of Ukraine. The article analyzes the current Criminal Code of Ukraine for the presence of elements of criminal offenses that have the honor and/or dignity of a person as the main direct object or an additional direct mandatory object.

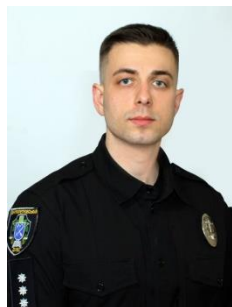
Before the entry into force of the Criminal Code of Ukraine in 2001, defamation and insult were recognized as criminal offenses against the honor and dignity of a person. Chapter III «Criminal Offenses Against the Will, Honor and Dignity of a Person» of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine currently does not contain criminal offenses that have as the main direct object or an additional direct mandatory object the honor and/or dignity of a person. The main legal mechanism for the protection of honor, dignity and business reputation is currently civil legal means. However, statistical data and analysis of judicial practice regarding the consideration of cases on refutation of false information, protection of honor, dignity, and compensation for moral damage testify to the insignificant effectiveness of such measures.

On the territory of Ukraine, there are disputes about the feasibility of criminalizing slander and insults. The main argument «against» is that such criminalization will lead to pressure on freedom of expression in the country. Certain forms of defamation and insults are already criminalized in various sections of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine in the presence of certain aggravating circumstances. We propose to use this approach in the future when solving issues of criminalization of various forms and types of these acts. From the title of Chapter III of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, we propose to exclude the comma and the words «honor and dignity».

Keywords: honor, dignity, slander, insult, criminal responsibility, criminal offense.

УДК 343.32(477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-215-221

Роман КАТОРКІН®

доктор філософії (право)

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО ст. 111-1 КК УКРАЇНИ

Стаття присвячена аналізу деяких дискусійних питань в частині забезпечення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність. Зазначається, що чинна редакція ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність містить цілий ряд дискусійних положень та недоліків, серед яких: невідповідність положень санкцій ч.ч. 1-2 назві розділу I Особливої частини закону про кримінальну відповідальність; відсутність закріплення на законодавчому рівні категорії «колабораціонізм» або «колабораційна діяльність»; непослідовність у вказівці на ознаку добровільності в різних частинах норми тощо. Запропоновано закріпити у примітці до ст. 111-1 визначення категорій «колабораційна діяльність» (в якій визначити, що дане діяння може бути вчинено виключно громадянами України) та «держава-агресор».

Ключові слова: злочин, кримінальне правопорушення, кримінальний проступок, колабораційна діяльність, кримінальна відповідальність, національна безпека.

© Р. Каторкін, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0115-8198>

katorkinroman@gmail.com

Постановка проблеми. На підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» від 03.03.2022 № 2108-IX чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК України) 15.03.2022 було доповнено ст. 111-1 «Колабораційна діяльність». Це рішення стало вимушеним кроком з боку законодавця, адже з початком повномасштабної війни, яку російська федерація підступно розпочала проти України, кількість випадків вчинення зазначеного діяння суттєво зросла. У таких умовах держава повинна була діяти швидко та рішуче, адже колабораційна діяльність посягає на одну з найбільш важливих соціальних цінностей – національну безпеку. Водночас, чинна редакція ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність містить ряд дискусійних положень, які створюють певні проблеми під час кваліфікації суспільно небезпечного діяння за цією нормою та відмежуванні його від суміжних злочинів та кримінальних проступків. Відтак, важливо проаналізувати відповідні недоліки та віднайти можливі шляхи їх усунення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання, пов'язані з проблемами забезпечення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність, підіймались у роботах багатьох науковців, серед яких варто відзначити праці В. Березняка, Р. Вереші, В. Грищука, О. Дудорова, І. Копотуна, В. Кузнецова, Т. Павленко, Р. Мовчана, Є. Письменського, М. Сийплові, О. Тавлуй, М. Хавронюка, В. Шаблістого, С. Шевченка, О. Юніна та ін. Незважаючи на це, в умовах повномасштабної війни, яку розпочала держава-терорист проти України, постає нагальна потреба проведення комплексного аналізу чинної редакції ст. 111-1 КК України.

Метою статті є розкриття дискусійних положень чинної редакції ст. 111-1 КК України та вироблення пропозицій щодо вирішення відповідних проблем.

Виклад основного матеріалу. До 2014 р. наукові дискусії щодо сутності поняття «колабораціонізм» та питання соціальної обумовленості юридичної відповідальності за це діяння, як правило, розкривались в контексті подій Другої світової війни, під час якої територія сучасної України досить тривалий час перебувала в окупації нацистсько-фашистських загарбників [2, с. 285]. Крім того, питання кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність періодично порушувалося в ході проведення компаративістських досліджень зарубіжного досвіду вирішення зазначеної проблеми. Загалом же відповідні дослідження носили фрагментарний характер, а дана тематика наукових пошуків не користувалась широкою популярністю серед вітчизняних вчених [12, с. 70].

З 2014 р. ситуація почала докорінно змінюватись через підступну анексію російською федерацією АР Крим та м. Севастополя, окупацію державою-терористом та її найманцями окремих частин Донецької та Луганської областей [11, с. 112]. Як вдало зазначає М.О. Письменський, країни, території яких перебували (або знаходяться досі) під окупацією, неодмінно стикаються з проблемою взаємодії своїх громадян з окупантом, надання йому допомоги, сприяння у його діяльності на окупованій території тощо [7, с. 3].

Отже, на превеликий жаль, дана проблема не оминула і Україну. В ході окупації окремих територій нашої держави певна частина громадян України вирішила «скористатись моментом» та заради отримання власної вигоди тим чи іншим чином почала сприяти поширенню так званої «російської влади» на українських землях. Саме з цього часу у науковому просторі активізується увага до питання кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність.

24.02. 2021 у Верховній Раді України було зареєстровано законопроект № 5144 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)», який протягом року так і не був включений до порядку денного.

Через рік, 24.02.2022, російська федерація підступно розпочала повномасштабну війну проти України, яскраво продемонструвавши тим самим усьому світу своє імперсько-терористичне нутро. Дані події стали новим потужним імпульсом до поширення явища колабораціонізму на теренах нашої держави.

Наявність достатніх підстав для криміналізації (суспільна небезпечність, стрімка негативна динаміка поширення, розповсюдженість на значній території України тощо [13, с. 216]) призвела до того, що законодавець звернувся до розгляду законопроекту № 5144. Як наслідок, 03.03.2022 було прийнято Закон України № 2108-IX

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність», на підставі якого КК України доповнено ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» [10].

Як зазначається у Пояснювальній записці до цього нормативно-правового акта, колабораціонізм як явище підриває національну безпеку України та становить безпосередню загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності, конституційного ладу та іншим національним інтересам України, тому повинен нести за собою відповідальність, встановлену законом. Крім того, постконфліктне врегулювання неможливе без відновлення справедливості та обмеження ряду прав осіб, причетних до колабораціонізму, що можливо вирішити виключно законом [10].

Повністю погоджуємось із даною тезою, тому вважаємо, що включення відповідної норми до змісту КК України – необхідний та виправданий крок. Водночас, чинна редакція ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність містить ряд дискусійних положень, які потребують проведення детального аналізу.

Як вдало наголошують В. Кузнецов та М. Сийплові, встановлення відповідальності за колабораціонізм потребувало комплексного та системного підходу. Однак, очевидно, за браком часу, народні депутати України не врахували всі обставини. По-перше, вимагає легалізації стратегія (концепція) перехідного правосуддя, яка, зокрема, має збалансувати амністію та кримінальне переслідування винних. По-друге, слід передбачити політичну складову реалізації зазначених законодавчих змін, оскільки це не сприятиме мирному врегулюванню війни [6, с. 385].

Дійсно, не дивлячись на той факт, що законопроект № 5144 було зареєстровано за один рік до початку російською федерацією повномасштабної війни проти України, даний документ залишився недостатньо проаналізованим та відредагованим, що пояснюється, в першу чергу, обставинкою, яка склалася навколо нашої держави. Так, наприклад, законодавцем під час прийняття цього нормативно-правового акта не було враховано більшість зауважень Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України [1] (більш детально деякі з них будуть проаналізовані нами далі), а також допущено ряд порушень законодавчої техніки. Розглянемо детальніше деякі відповідні суперечливі положення.

Одним з найбільш очевидних недоліків ст. 111-1 є дисонанс, що виник між санкціями ч.ч. 1-2 цієї норми з одного боку та назвою розділу I Особливої частини закону про кримінальну відповідальність – з іншого. Дана проблема неодноразово підіймалась у науковому середовищі та полягає у тому, що діяння, передбачені ч.ч. 1-2 ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність відносяться до числа кримінальних проступків, тоді як назва розділу I Особливої частини даного законодавчого акта «Злочини проти основ національної безпеки України» апriori передбачає наявність у цій частині КК України виключно таких суспільно небезпечних діянь, як злочини.

Зауважимо, що дана проблема не єдина, що міститься у санкціях ч.ч. 1-2 ст. 111-1 КК України. Зокрема, як вказано у Висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 02.03.2022 № 16/03-2022/54284 на проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» (на сьогоднішній день, нагадаємо, законопроект трансформувалася у чинний Закон України), аналіз санкцій ч. ч. 1, 2 ст. 111-1 КК (у редакції проєкту) свідчить про те, що у випадках засудження особи за вказані кримінальні правопорушення суд (суддя) зобов'язаний призначити виключно даний вид покарання, що не повною мірою відповідає положенням Загальної частини КК. Специфіка покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю полягає у тому, що воно стосується лише тих осіб, які під час вчинення кримінального правопорушення обіймали посади або займалися діяльністю, з якими це кримінальне правопорушення було пов'язане. Пропозиція сформулювати даний вид покарання як безальтернативне основне покарання у санкціях ч. ч. 1, 2 нової ст. 111-1 КК робить проблематичним його застосування до осіб, для яких вчинення відповідних кримінальних правопорушень не було пов'язане з їхньою діяльністю або посадою (наприклад, водій автомобіля, який скоює публічні заклики до підтримки рішень та/або дій держави-агресора). За таких умов для деяких осіб, які вчинили вказані діяння, призначення покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю буде алогічним [1].

Вказане зауваження залишається актуальним на сьогоднішній день, адже, як було сказано вище, у чинній редакції ст. 111-1 КК України санкції ч.ч. 1-2 містять лише названий вище безальтернативний вид покарання. На нашу думку, для подолання перелічених недоліків доречно модернізувати санкції цих частин ст. 111-1 КК України шляхом включення до них такого виду покарання, як позбавлення волі на певний строк (при цьому, можливо, враховуючи положення диспозицій цих норм, доречно включити також інші види покарань (наприклад, обмеження волі)).

Певним недоліком чинної редакції ст. 111-1 КК України також є відсутність закріплених на законодавчому рівні визначень понять «колабораціонізм» або «колабораційна діяльність», що створює деякі складнощі під час кваліфікації суспільно небезпечних діянь за ознаками цієї норми та під час відмежування їх від суміжних злочинів та кримінальних проступків. Так, наприклад, у диспозиціях ч.ч. 1-3, 5, 7 ст. 111-1 КК України прямо зазначається, що суб'єктами цих кримінальних правопорушень виступають виключно громадяни України, тоді як у ч.ч. 4, 6 даної норми відповідна законодавча вказівка відсутня, через що виникає питання чи підпадають дії громадян інших держав (у тому числі держави-терориста) під ознаки колабораційної діяльності (ч.ч. 4,6 ст. 111-1 КК України) або ж явище колабораціонізму апriori передбачає вчинення суспільно небезпечного діяння громадянином України на тимчасово окупованій території?

Як зазначають О. Кравчук та М. Бондаренко, суб'єкт кримінальних правопорушень, передбачених частинами 4 та 6 ст. 111-1 КК України відноситься до числа загальних – ним може виступати будь-яка фізична особа, незалежно від громадянства України [4].

Дійсно, відсутність закріпленої дефініції колабораційної діяльності та зміст чинної редакції ч.ч. 4, 6 ст. 111-1 КК України дають підстави стверджувати, що суб'єктами згаданих злочинів можуть виступати будь-які фізичні особи, незалежно від приналежності їх до тієї чи іншої держави (громадянство, підданство, апатриди). Водночас, у пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність)» (який в подальшому було прийнято) зазначається наступне: «В той же час, ряд громадян України та юридичних осіб сприяли чи продовжують сприяти РФ у здійсненні агресивних дій, розгортанні збройного конфлікту проти України, включаючи підтримку збройних формувань та окупаційних адміністрацій держави-агресора та інші дії, які кваліфікуються як колабораціонізм...» [9].

З викладеного слідує, що під час проектування ст. 111-1 КК України автори виходили з того, що колабораціонізм – це кримінальне правопорушення, яке може бути вчинено тільки громадянами України. Подібна думка також відповідає змісту визначення категорії «колабораціонізм», що міститься у Академічному тлумачному словнику української мови: «колабораціонізм – *зрадницьке* (курсив наш – прим.) співробітництво з фашистськими загарбниками в окупованих ними країнах під час другої світової війни [3].

Спроєктувавши дане визначення у реалії сьогодення отримуємо наступне – зрадницьке співробітництво з державою-агресором на тимчасово окупованих нею територіях України.

Отже, запропонована дефініція опосередковано свідчить про те, що колаборантом може виступати виключно громадянин держави, територія якої окупована країною-агресором (на що вказує слово «зрадницьке»). Як вважаємо, для остаточного врегулювання зазначеного питання було б доречно закріпити у примітці до ст. 111-1 КК визначення категорії «колабораційна діяльність». Крім того, для уникнення проблем під час кваліфікації відповідних діянь за даною нормою доречно було б також розкрити зміст категорії «держава-агресор» [14, с. 126].

Дискусійним виглядає зміст диспозиції ч. 4 ст. 111-1 КК України, в якій зазначається наступне: «Передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора...» [5].

Таким чином, вказана норма не охоплює випадки передачі збройним чи

воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора нематеріальних активів (у тому числі криптовалюти). Як відомо, останнім часом популярність відповідних активів неспинно зростає, тому, на нашу думку, доречно внести зміни до диспозиції ч. 4 ст. 111-1 КК України, включивши відповідні положення.

Окремо варто зауважити на тому, що на практиці можуть виникнути складнощі з розмежуванням злочину, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність від кримінального правопорушення у вигляді пособництва держави-агресору (ст. 111-2 КК України). Зокрема, діяння у вигляді передачі матеріальних ресурсів збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора підпадає під ознаки кожної із цих норм, через що, знову ж таки, доречно визначити на законодавчому рівні зміст категорії «колабораційна діяльність».

Слушними вбачаються також зауваження Є.О. Письменського та Р.О. Мовчана про непослідовність законодавця в питанні вказівки у ст. 111-1 на ознаку добровільності (так, у ч. 2, 5 та 7 законодавець вказує на зазначену ознаку, тоді як у решті частин ст. 111-1 така ознака відсутня). У даному випадку повністю погоджуємось із думкою вчених про те, що незважаючи на відсутність відповідної вказівки на добровільність, жодні вчинені під впливом примусу («недобровільні») дії, зокрема й передбачені ст. 111-1 КК, не можуть визнаватися кримінально протиправними. Ознака добровільності відповідної поведінки має виключатися, якщо вона є результатом примусу, тобто нездоланних у конкретній ситуації перешкод. Про таку ситуацію загалом ідеться, якщо рішення про участь у колабораційній діяльності ухвалювалося під впливом фізичного або психічного примусу з боку представників держави-агресора. Водночас треба мати на увазі, що добровільною участь буде тоді, коли особа вчинила відповідне діяння, перебуваючи під впливом своїх родичів та близьких, знайомих і друзів, які її умовили погодитися на співпрацю з державою-агресором [7, с. 358].

Отже, добровільність – обов'язкова ознака будь-якого складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111-1 закону про кримінальну відповідальність. Втім, для усунення порушень законодавчої техніки вважаємо доречним синхронізувати між собою відповідні положення даної статті або шляхом включення ознаки добровільності до ч.ч. 1,3,4,6 ст. 111-1 КК України, або ж шляхом виключення її з диспозицій ч.ч. 2,5,7 даної норми [7, с. 358].

Висновки. Отже, в умовах широкомасштабної війни, яку російська федерація розпочала проти України виокремлення суспільно небезпечного діяння у вигляді колабораційної діяльності в окремий склад кримінального правопорушення – необхідний та своєчасний крок з боку держави. Водночас, чинна редакція ст. 111-1 КК України містить у собі ряд недоліків та дискусійних положень, серед яких: відсутність законодавчого визначення поняття «колабораційна діяльність»; наявність у санкції ч.ч. 1-2 єдиного виду покарань та віднесення даних діянь до числа кримінальних проступків всупереч назві розділу I Особливої частини КК України; непослідовність у вказівці на ознаку добровільності у різних частинах норми тощо.

З метою усунення окремих недоліків запропоновано доповнити санкції ч.ч. 1-2 ст. 111-1 КК України альтернативними видами покарань (серед яких обов'язково включити покарання у виді позбавлення волі на певний строк). Крім того, на сьогоднішній день вбачається доречним доповнити диспозицію ч.4 даної норми суспільно небезпечним діянням у вигляді передачі збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора нематеріальних активів (у тому числі криптовалюти).

Перспективним напрямком подальших досліджень є аналіз питання відмежування колабораційної діяльності від суміжних кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Висновок Головного науково-експертного управління апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1243503>.

2. Каторкін Р. А. Кримінально-правове забезпечення призову на строкову військову службу, військової служби за призовом осіб офіцерського складу в Україні у XX столітті. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2016. № 4.

3. Колабораціонізм. *Словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua/s/kolaboracionizm>.
4. Кравчук О., Бондаренко М. Колабораційна діяльність: аналіз нової статті 111-1 КК. 2022. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/46990/1/Kravchuk_Bondarenko_Art_111-1_CCU.pdf.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кузнецов В. В., Сийплові М. В. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність як новий виклик сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. № 70. С. 381-388.
7. Письменський С.О. Колабораціонізм як суспільно-політичне явище в Україні (кримінально-правові аспекти): наук. нарис. Сєверодонецьк : ЛугДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2020. 121 с.
8. Письменський С. О., Мовчан Р. О. Новели кримінального законодавства України про колабораційну діяльність: дискусійні питання та спроба їх розв'язання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 356-360.
9. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/559222>.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12>.
11. Шаблістий В. В. Удосконалення кримінально-правового забезпечення поліцейської діяльності в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 112-115.
12. Шевченко С. І. Окремі аспекти правового регулювання забезпечення публічного порядку в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. С. 68–71.
13. Юнін О. С. Мотив як ознака суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Вип. 3-2. С. 214-219.
14. Tertyshnik V., Fomenko A. Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. *Philosophy, Economics and Law Review*. Volume 1, no. 2, 2021. P. 123–133.

Надійшла до редакції 03.03.2023

References

1. Vysnovok Holovnoho naukovy-ekspertnoho upravlinnya aparatu Verkhovnoyi Rady Ukrainy na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vstanovlennya kryminal'noyi vidpovidal'nosti za kolaboratsiynu diyal'nist'» [Conclusion of the Main Scientific and Expert Department of the Verkhovna Rada of Ukraine on the Draft Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts regarding the Establishment of Criminal Liability for Collaboration Activities»]. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1243503>. [in Ukr.].
2. Katorkin, R. A. (2016) Kryminal'no-pravove zabezpechennya pryzovu na strokovu viys'kovu sluzhbu, viys'kovoyi sluzhby za pryzovom osib ofiters'koho skladu v Ukraini u XX stolitti [Criminal-legal support of conscription for term military service, military service after conscription of individual officers in Ukraine in XX century]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vntrishnikh sprav*. № 4, pp. 285-292. [in Ukr.].
3. Kolaboratsionizm [Collaborationism]. *Slovyk ukrayins'koyi movy*. URL : <http://sum.in.ua/s/kolaboracionizm>. [in Ukr.].
4. Kravchuk, O., Bondarenko, M. (2022) Kolaboratsiyna diyal'nist': analiz novoyi statti 111-1 KK [Collaborative activity: analysis of the new article 111-1 of the Criminal Code]. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/46990/1/Kravchuk_Bondarenko_Art_111-1_CCU.pdf. [in Ukr.].
5. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy [The Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. [in Ukr.].
6. Kuznetsov, V. V., Syiploki, M. V. (2022) Kryminal'na vidpovidal'nist' za kolaboratsiynu diyal'nist' yak novyy vyklyk s'ohodennya [Criminal liability for collaboration as a new challenge of today]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho Universytetu. Seriya PRAVO*. № 70, pp. 381-388. [in Ukr.].
7. Pysmenskyi, Ye.O. Kolaboratsionizm yak suspil'no-politychne yavyshe v Ukraini (kryminal'no-pravovi aspekty) [Collaborationism as a socio-political phenomenon in Ukraine (criminal and legal aspects)]: nauk. narys. Syevyerodonets'k : LuhDUVS im. E. O. Didorenka, 2020. 121 p. [in Ukr.].
8. Pysmenskyi, Ye. O., Movchan, R. O. (2022) Novely kryminal'noho zakonodavstva Ukrainy pro kolaboratsiynu diyal'nist': dyskusiyne pytannya ta sproba yikh rozv'yazannya [New provisions of criminal law of Ukraine on collaborative activities: discussion issues and attempt to solve them]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*. № 6, pp. 356-360. [in Ukr.].

9. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vstanovlennya kryminal'noyi vidpovidal'nosti za kolaboratsiynu diyal'nist'» [Explanatory note to the draft Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts regarding the Establishment of Criminal Liability for Collaboration Activities»]. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/559222>. [in Ukr.].

10. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vstanovlennya kryminal'noyi vidpovidal'nosti za kolaboratsiynu diyal'nist' [On Amendments to Certain Legislative Acts regarding the Establishment of Criminal Liability for Collaboration Activities] : Zakon Ukrainy vid 03.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12>. [in Ukr.].

11. Shablysty, V. V. (2016) Udoskonalennya kryminal'no-pravovoho zabezpechennya politseys'koyi diyal'nosti v Ukraini [Improvement of criminal law enforcement of police activity in Ukraine]. *Visnyk kryminal'noho sudochynstva*. № 3, pp. 112-115. [in Ukr.].

12. Shevchenko, S. I. (2016) Okremi aspekty pravovoho rehulyuvannya zabezpechennya publichnogo porядku v Ukraini [Some aspects of legal regulation of public order in Ukraine]. *Naukovyy visnyk publichnogo ta pryvatnoho prava*. № 6, pp. 68–71. [in Ukr.].

13. Yunin, O. S. (2020) Motyv yak oznaka sub'yektyvnoyi storony vidpovidno do kryminal'noho pravoporushennya [Motive as a sign of the subjective side of the criminal offense]. *Naukovyy visnyk publichnogo ta pryvatnoho prava*. № 3-2, pp. 214-219. [in Ukr.].

14. Tertyshnik, V., Fomenko, A. (2021) Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. *Philosophy, Economics and Law Review*. Vol.1, no. 2, pp. 123–133.

ABSTRACT

Roman Katorkin. Some issues of criminal responsibility for committing a publicly dangerous act provided for in art. 111-1 of the Criminal Code of Ukraine. The article notes that the full-scale war launched by the terrorist state against Ukraine became a powerful impetus for the spread of cases of collaborative activity. The specified events led to the fact that the legislator singled out this socially dangerous act as a separate part of the criminal offense provided for in Art. 111-1 of the Criminal Code of Ukraine.

It has been found that the current version of Art. 111-1 of the Criminal Code of Ukraine contains certain debatable provisions and shortcomings, among which: attribution of actions provided for in parts 1-2 to minor crimes contrary to the title of Section I of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine; absence in parts 1-2 alternative types of punishments; lack of consolidation at the legislative level of the category «collaborationism» or «collaborative activity» etc.

In order to avoid complications during qualification, it is proposed to establish in the note to Art. 111-1 of the definition of «collaborationism» (which should state that this act can be committed exclusively by citizens of Ukraine) and «aggressor state».

It is proposed to include for part 4 of Art. 111-1 of the Criminal Code of Ukraine acts in the form of transfer of intangible assets (including cryptocurrencies) to armed or paramilitary formations created on temporarily occupied territory and/or armed or paramilitary formations of the aggressor state.

The scientific position is supported that collaborationism can be carried out only on a voluntary basis. Therefore, in order to eliminate cases of violation of the legislative technique, it is considered appropriate to include the sign of voluntariness in parts 1, 3, 4, 6 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine or to exclude this sign from the dispositions parts 2, 5, 7 of this norm.

Keywords: *crime, criminal offence, minor crime, collaborative activities, criminal liability, national security.*